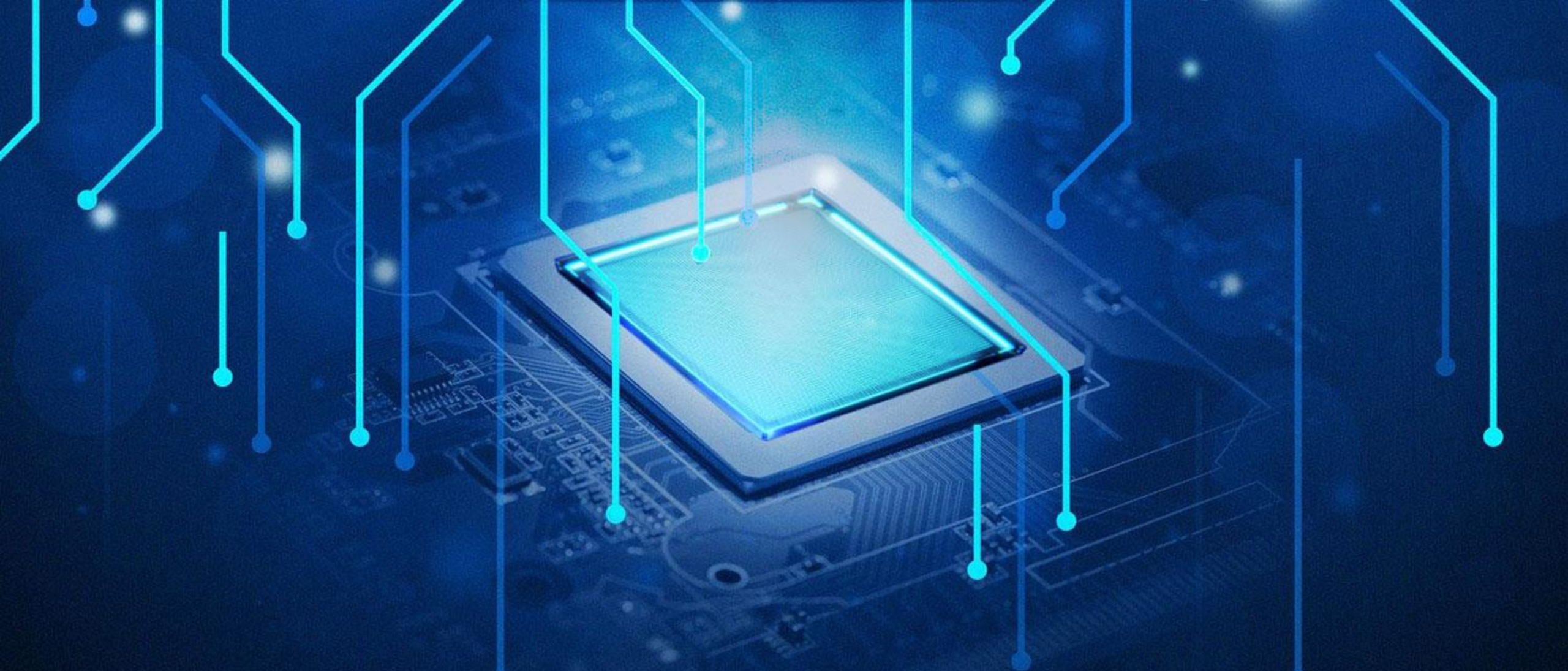

Basics of Electronics

Chapter-12

Transistor circuit, curve, modeling, circuit analysis

Lecturer: Uyanga. O, Ms

Transistor circuit, curve, modeling, circuit analysis

Content Агуулга

01

Transistor circuit
Транзисторын хэлхээ

02

Коллекторын муруй

03

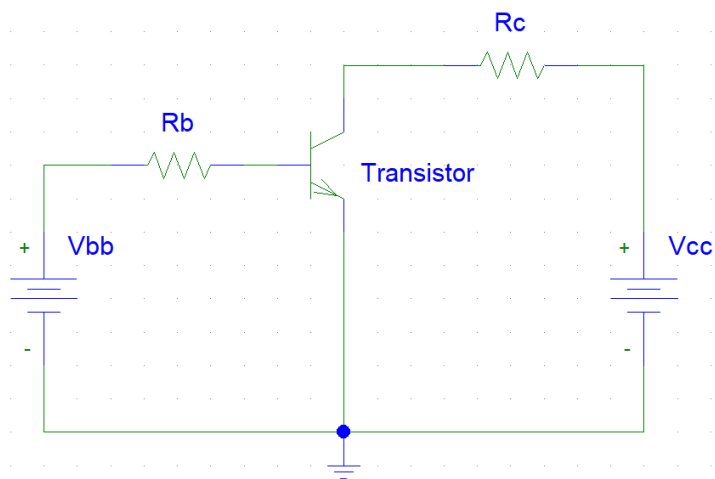
Транзисторыг загварчилах

04

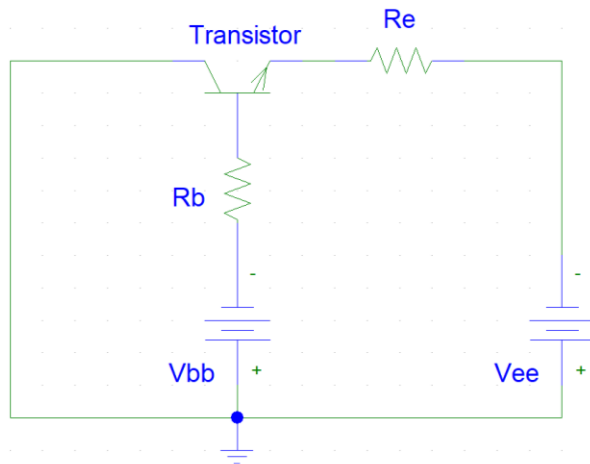
Дасгал ажил

Транзисторын хэлхээ

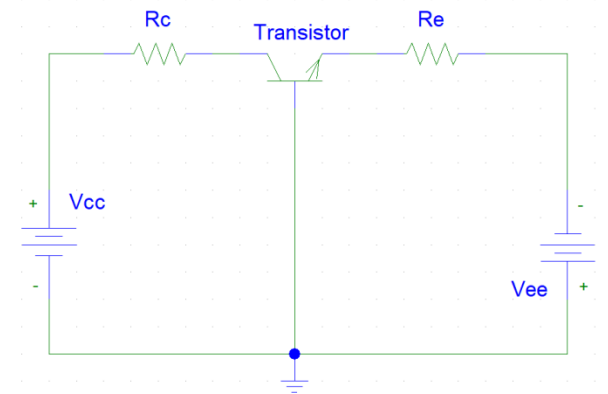
Биполяр транзисторыг хэлхээнд дараах гурван байдлаар холбодог. Өөрөөр хэлбэл транзисторын коллекторын диодыг урвуу, эмиттерийн диодыг шууд холбохын тулд транзисторыг хэлхээнд дараах 3 байдлаар холбож болно.

Ерөнхий эммитертэй хэлхээ

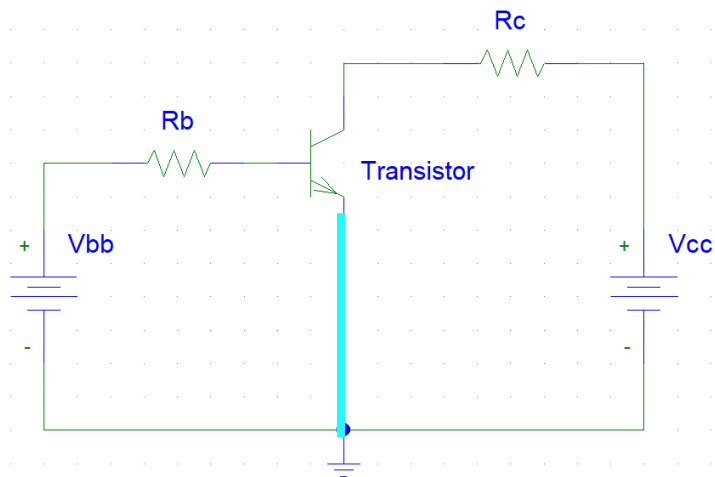
Ерөнхий коллектортой хэлхээ

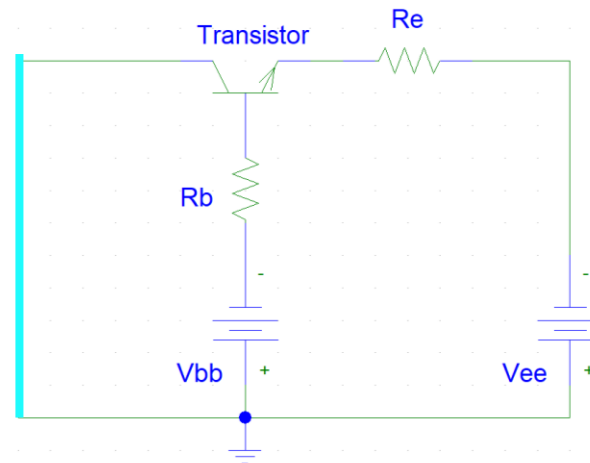
Ерөнхий баазтай хэлхээ

Транзисторын хэлхээ

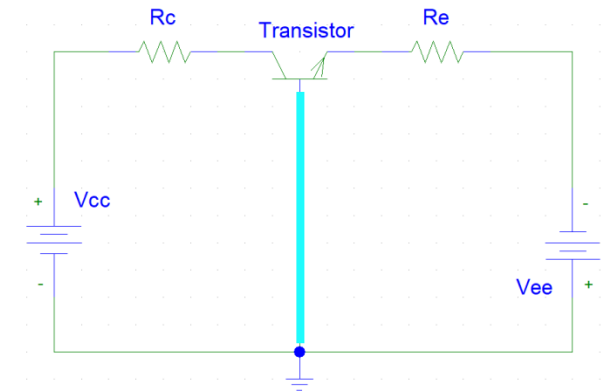
Доорх хэлхээнүүдийг өөр хооронд нь ялгахад амархан юм. Ерөнхий газардуулга ямар ч элементгүй хэсэгт холбогдсон эсэхээр нь ялгах боломжтой.

Ерөнхий эммитертэй хэлхээ

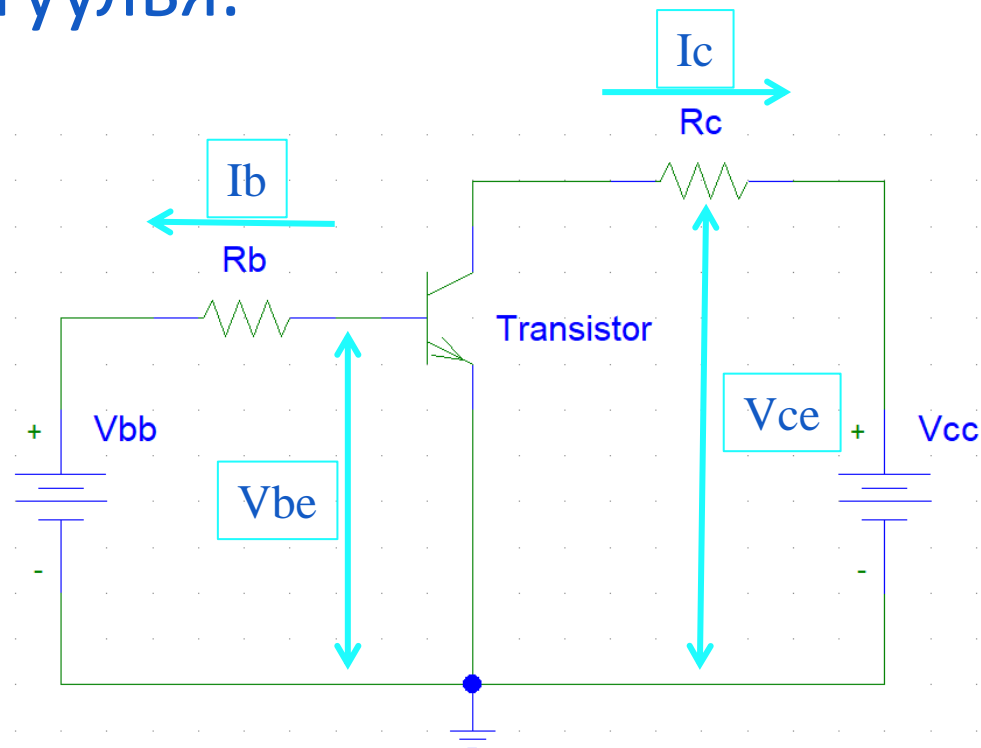
Ерөнхий коллектортой хэлхээ

Ерөнхий баазтай хэлхээ

Коллекторын муруй

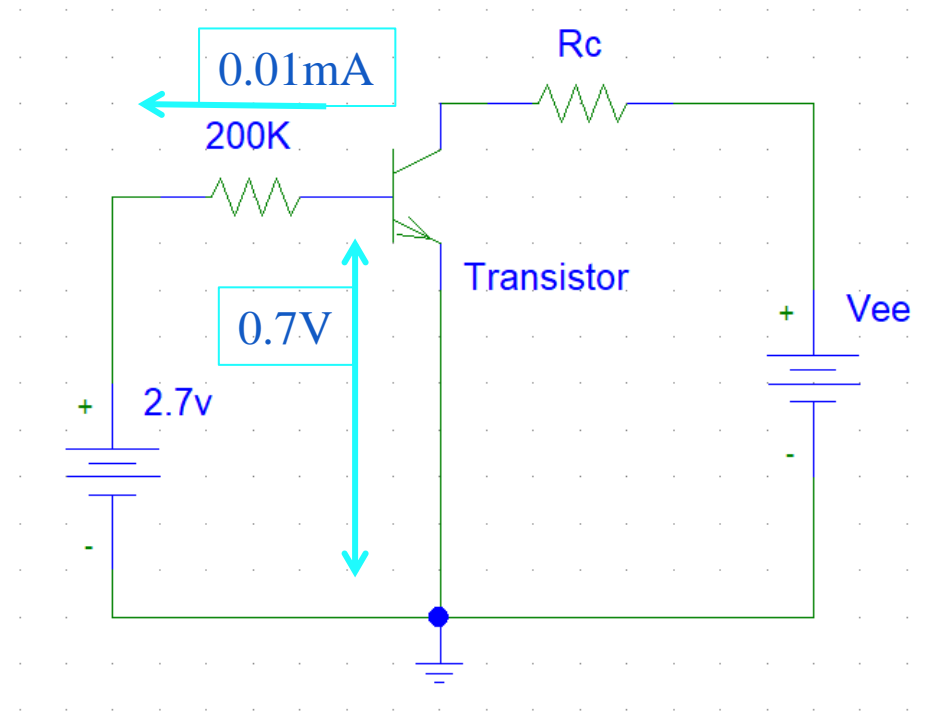
Коллекторын муруй нь коллекторын гүйдэл, коллектор-эмиттер хоёрын хоорондох хүчдлээс хамаарах хамаарлын муруйг хэлнэ. Ерөнхий эмиттертэй хэлхээний коллекторын муруйг байгуулья.

Коллекторын муруй

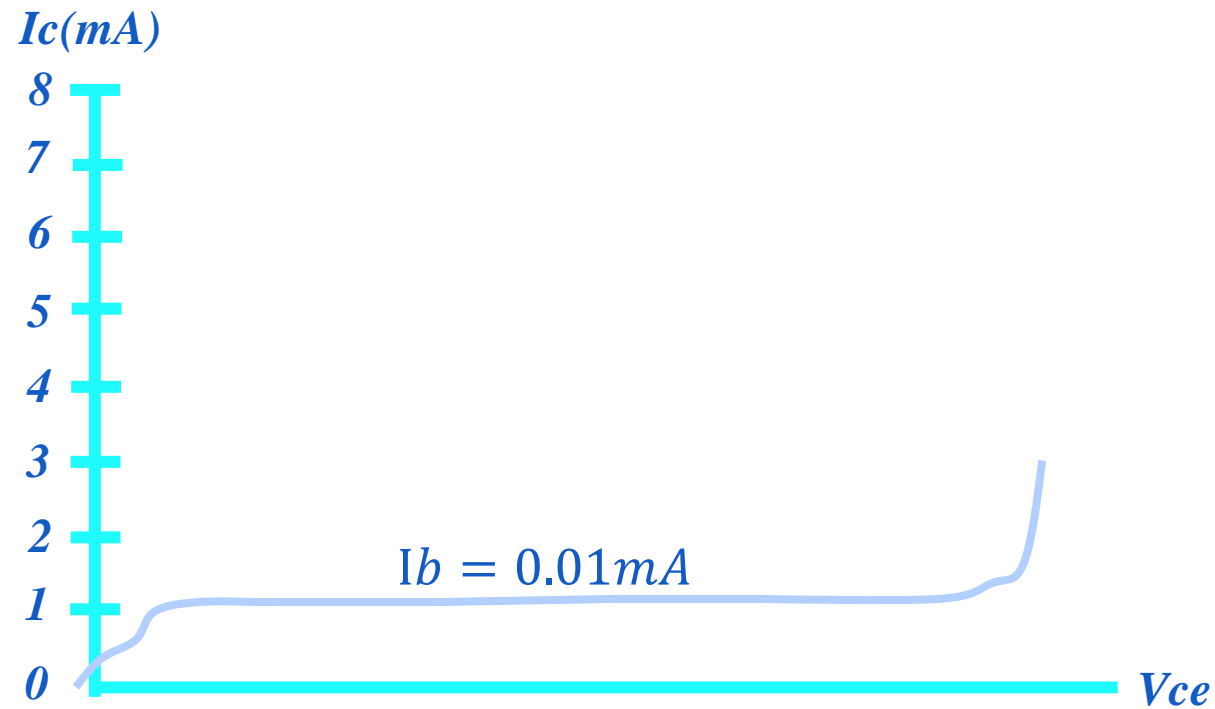
Транзисторын баазын тэжээлд $2.7V$ –ийн хүчдэл өгч, баазын эсэргүүцлийг $200k\Omega$ байхаар сонгон авья.

Энэ тохиолдолд баазаар $I_b =$
 $(2.7V - 0.7V) / 200k\Omega =$
 $0.01mA$ гүйдэл гүйнэ.

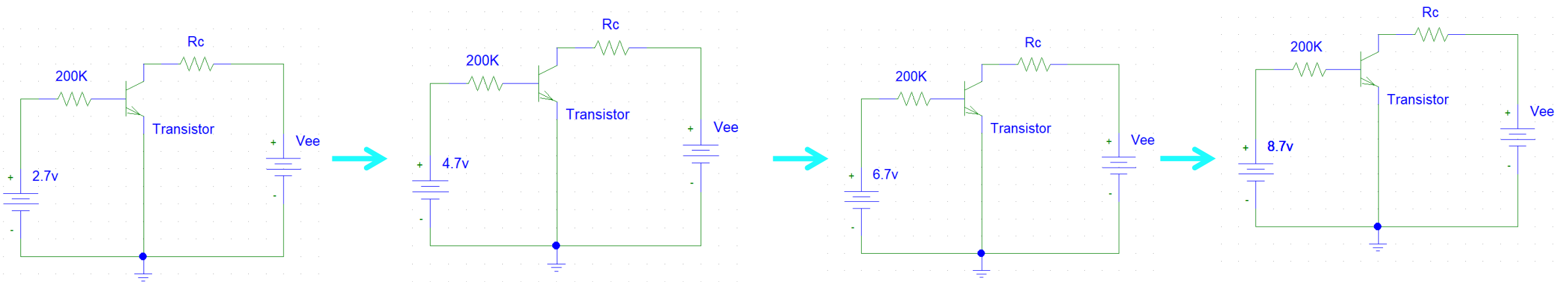
Коллекторын муруй

Ингээд баазын гүйдэл тогтмол 0.01mA байх үеийн коллектороор гүйх гүйдэл болон коллектор-эмиттерийн хүчдлийн хамаарлын графикийг байгуулая.

Коллекторын муруй

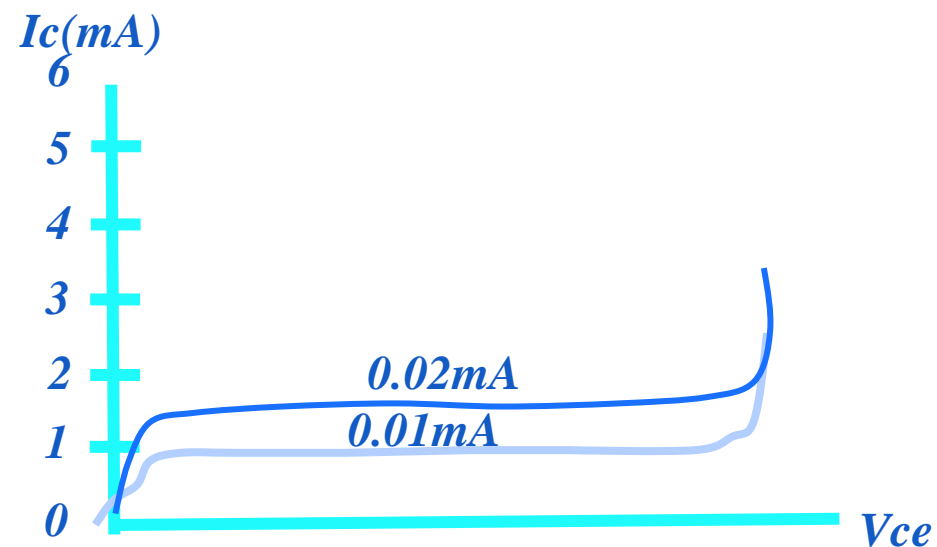
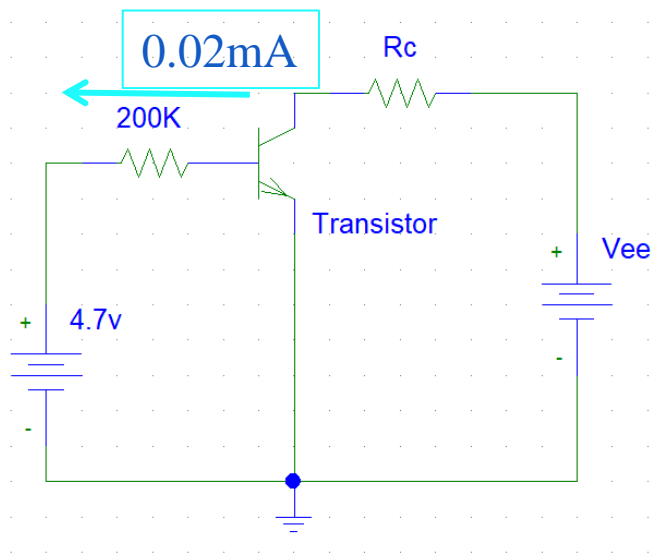
Транзисторын эмиттерийн диод нээлттэй байх учраас бааз эмиттерийн хоорондох хүчдэл нь $0.7V$ буюу эмиттерийн диодны шууд холболтын үед унах хүчдэлтэй тэнцүү байна. Дараа нь коллекторын хүчдлийг тогтмол утгаар өөрчлөө. Доорх схемүүдийн утгыш харна уу.

Коллекторын муруй

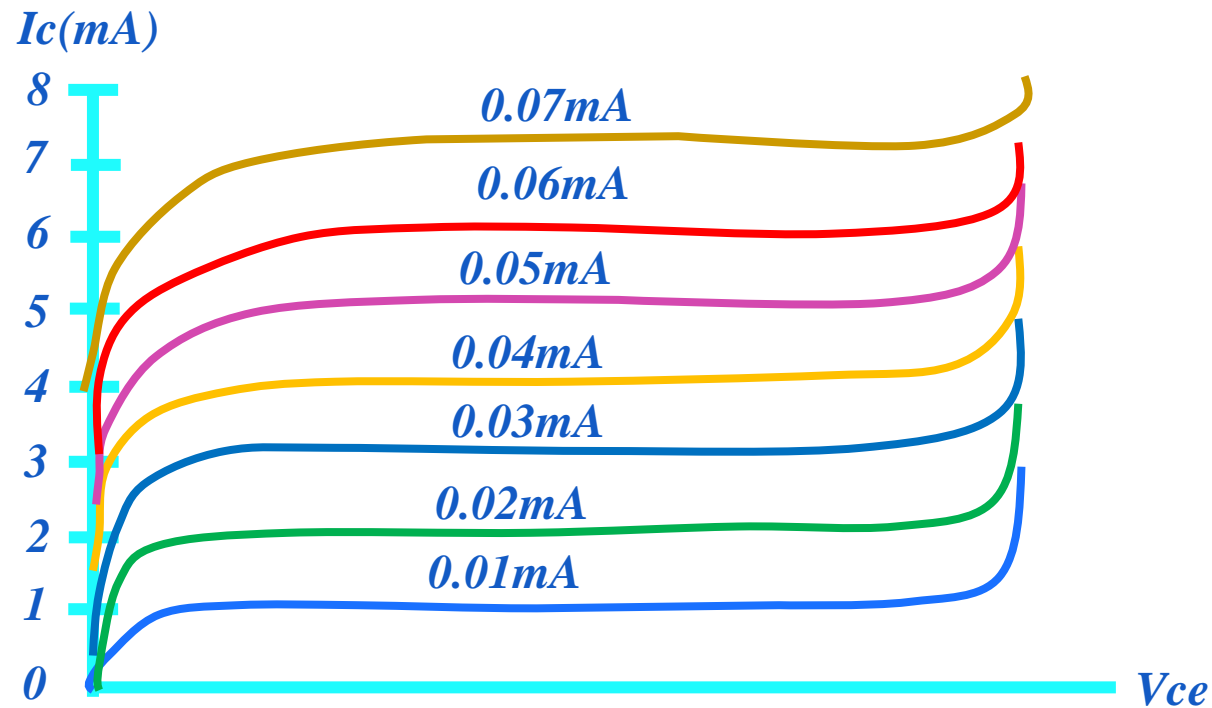
Дараа нь коллекторын хүчдлийг өөрчлөх замаар коллекторын гүйдэл болон коллектор-эмиттер 2-ийн хоорондох хүчдлийн хамаарлыг байгуулья.

Үүний дараа баазын тэжээлийн хүчдлийг $4.7V$ болгон өөрчлөн баазын гүйдлийг $I_b = (4.7V - 0.7V) / 200k\Omega = 0.02mA$ байх үеийн коллекторын муруйг байгуулья.

Коллекторын муруй

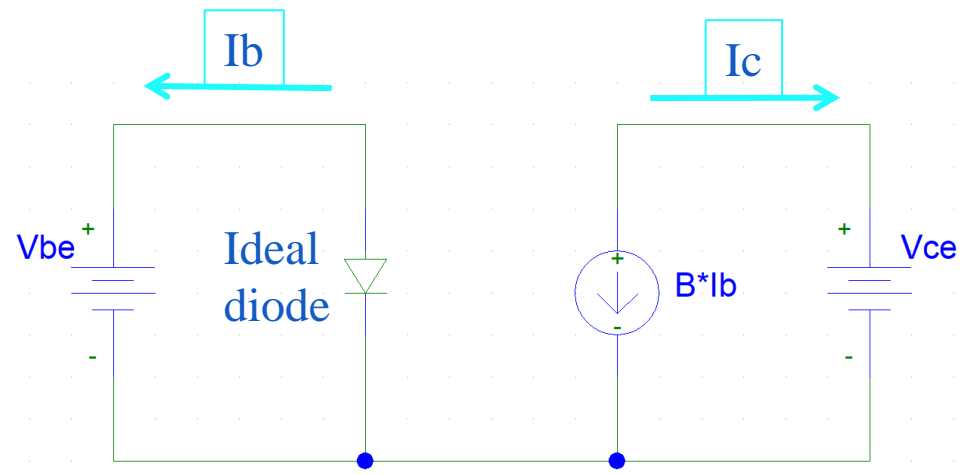
Хүчдлийг нэмэх замаар баазын тодорхой нэг гүйдэлд харгалзах коллекторын гүйдэл, коллектор-эмиттерийн хүчдлийн хамаарлын муруйнуудыг коллекторын муруй гэнэ. Доорх графикт коллекторын муруйг харуулав.

Транзисторыг загварчилах

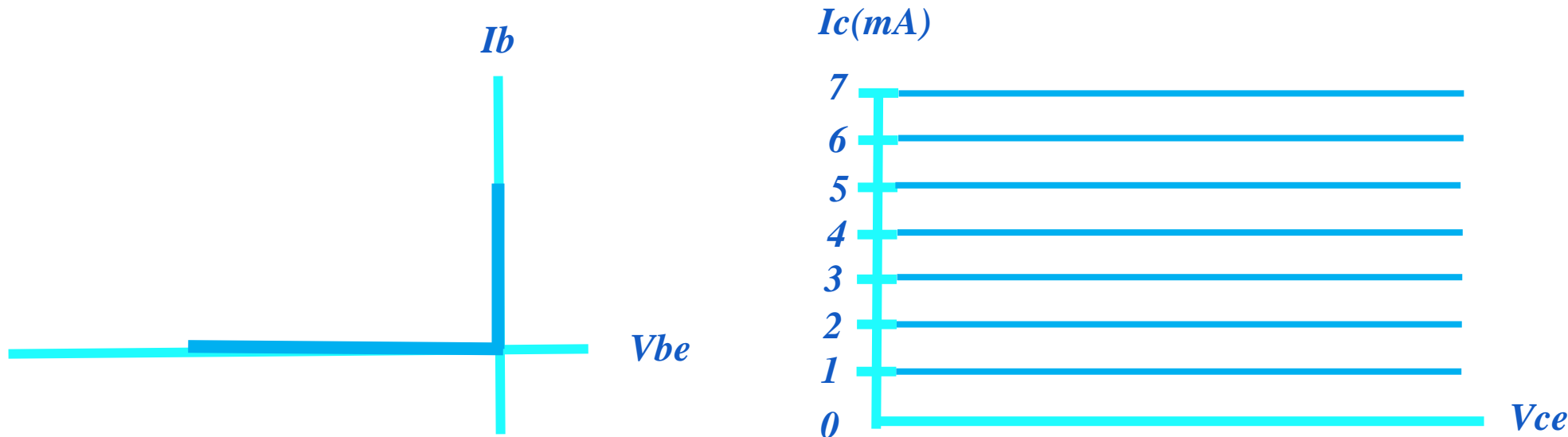
1. Идеал транзистор

Идеал транзисторын эмиттерийн хэсгийг идеал диодоор, коллекторын хэсгийг $\beta \cdot I_b$ гүйдэл үүсгэгчээр орлуулсан дараах загвараар төлөөлүүлж болно.

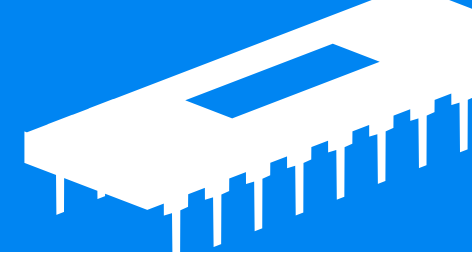

Транзисторыг загварчилгах

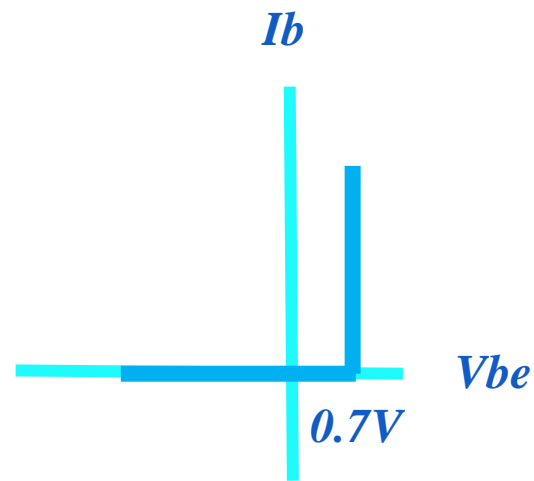
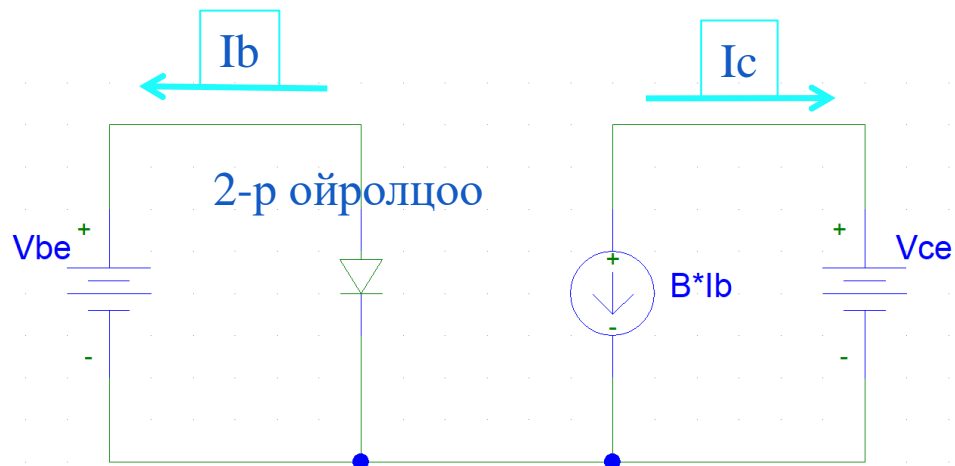
Идеал транзисторын хувьд дамжууллын болон коллекторын муруй ба баазын гүйдэл бааз-эмиттерийн хоорондох хүчдлээс хамаарсан муруй, коллекторын гүйдэл, коллектор-эмиттерийн хоорондох хүчдлээс хамаарсан муруй нь дараах хэлбэртэй байна.

Транзисторыг загварчилах

2. 2-р ойролцоогоор транзисторыг загварчлахдаа эмиттерийн диодын шууд хүчдлийн босго $0.7V$ байдгийг тооцож үзэх хэрэгтэй. Иймээс энэ загварын хувьд дамжууллын болон коллекторын муруй нь дараах хэлбэртэй байна.

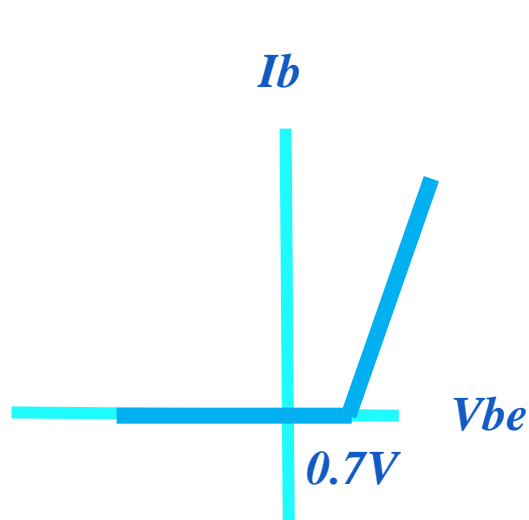
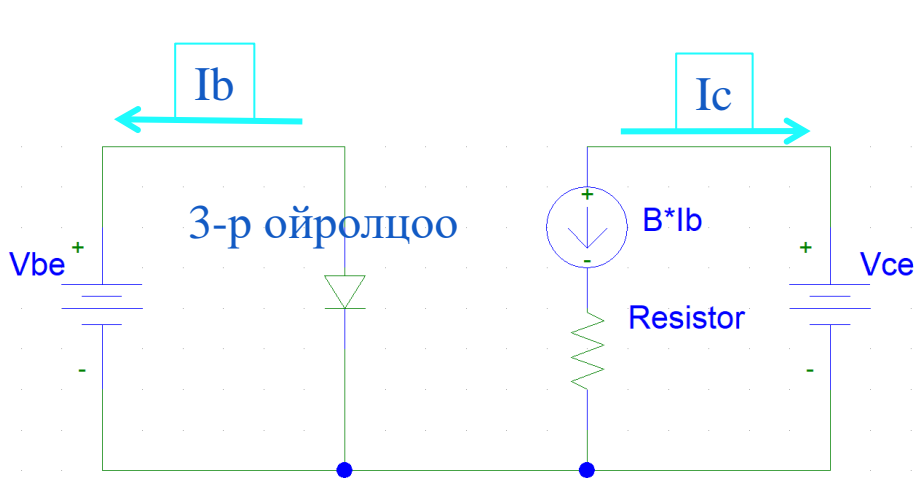

$I_c(mA)$

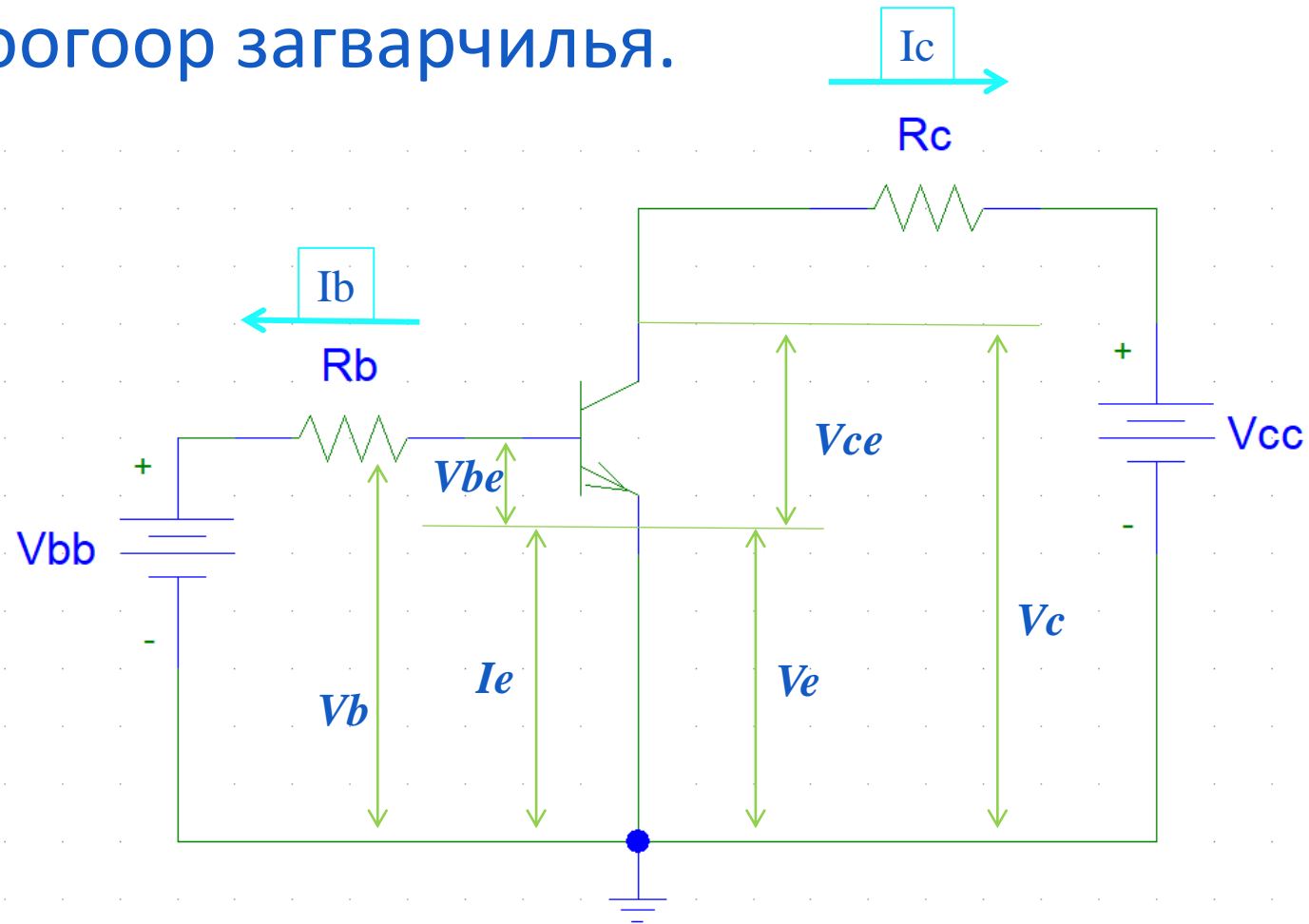
Транзисторыг загварчилах

3. 3-р ойролцоогоор транзисторыг загварчлахдаа транзисторын эмиттерийн диод болон коллектор нь тодорхой эсэргүүцэлтэй байдгийг тооцож үзэх хэрэгтэй. Иймээс энэ загварын хувьд дамжууллын болон коллекторын муруй нь дараах хэлбэртэй байна.

Транзисторыг загварчилах

Доорх ерөнхий эммитертэй хэлхээний транзисторыг 2-р ойролцоогоор загварчилъя.

Транзисторыг загварчилах

Дээрх хэлхээнд доорх томёонуудыг хэрэглэнэ.

$$V_e = 0$$

$$V_{be} = 0.7V$$

$$V_b = V_e + V_{be} = 0 + 0.7V = 0.7V$$

$$I_b = (V_{bb} - V_b) / R_b = (V_{bb} - 0.7V) / R_b$$

$$I_c = \beta \cdot I_b$$

$$I_e = I_b + I_c$$

$$V_c = V_{cc} - I_c \cdot R_c$$

$$V_{ce} = V_c - V_e = V_c$$

Транзисторыг загварчилах

$$I_b = (10V - 0.7V) / 270k\Omega = 34.4\mu A$$

$$I_c = 100 \cdot 34.4\mu A = 3.44mA$$

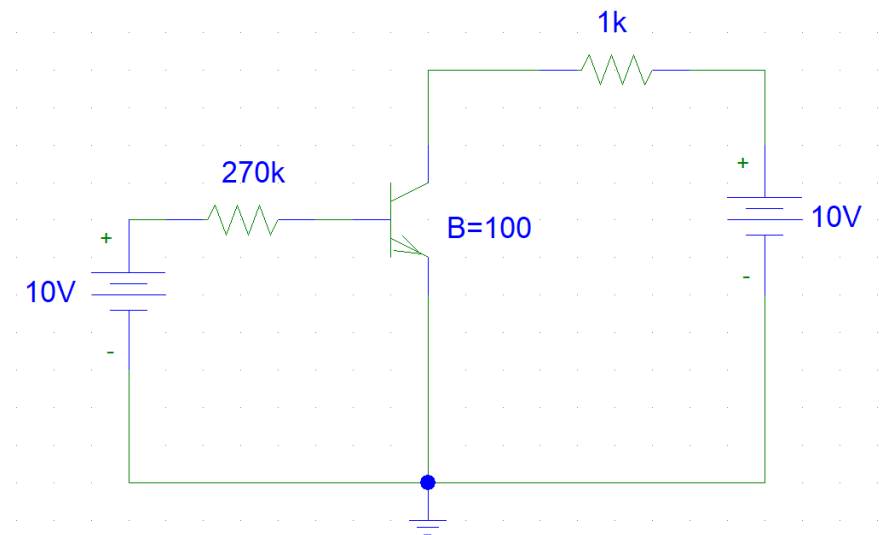
$$I_e = 3.44mA + 34.4\mu A = 3.47mA$$

$$V_e = 0$$

$$V_b = 0.7V$$

$$V_c = 10V - 3.44mA \cdot 1k\Omega = 6.56V$$

$$V_{ce} = V_c - V_e = 6.56V$$

Транзисторыг загварчилгах

Дээрх хэдхээний баазын хүчдлийг 20V хүртэл ихэсгэе.

$$I_b = (20V - 0.7V) / 270k\Omega = 71.48\mu A$$

$$I_c = 100 \cdot 71.48\mu A = 7.14mA$$

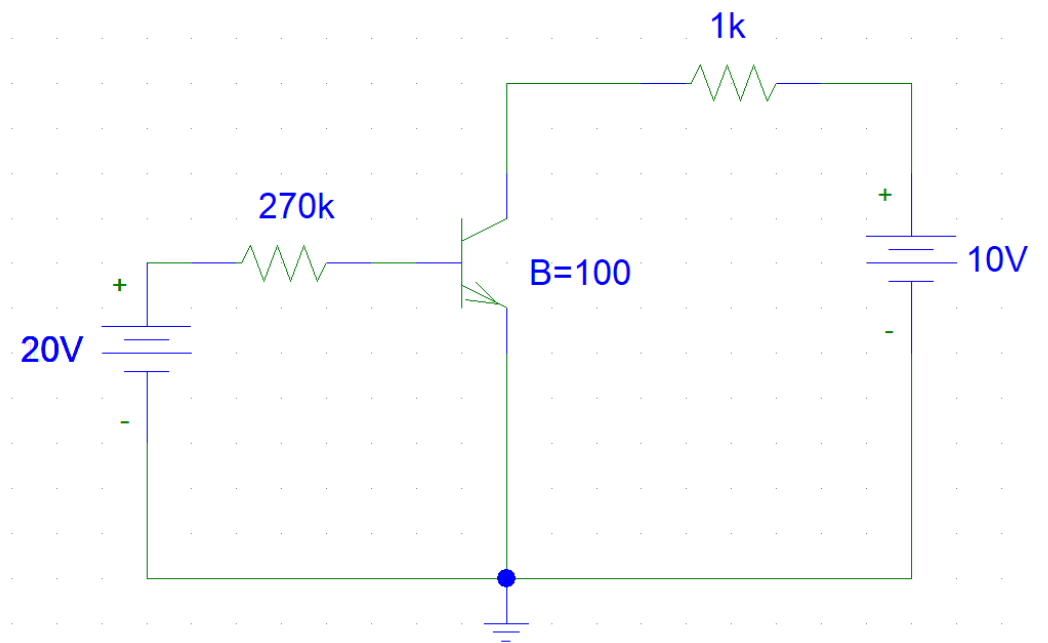
$$I_e = 7.14mA + 71.48\mu A = 7.85mA$$

$$V_e = 0$$

$$V_b = 0.7V$$

$$V_c = 10V - 7.14mA \cdot 1k\Omega = 2.86V$$

$$V_{ce} = V_c - V_e = 8.86V$$

Баазын хүчдлийг ихэсгэхэд бүх гүйдлүүд ихсэх боловч коллектор, коллектор-эмиттерийн хүчдэл багасана.

Транзисторыг загварчилах

Баазын эсэргүүцлийг $230k\Omega$ болгож багасгаж үзье.

$$I_b = (20V - 0.7V) / 230k\Omega = 83.9\mu A$$

$$I_c = 100 * 83.9\mu A = 8.39mA$$

$$I_e = 8.39mA + 83.9\mu A = 84.73mA$$

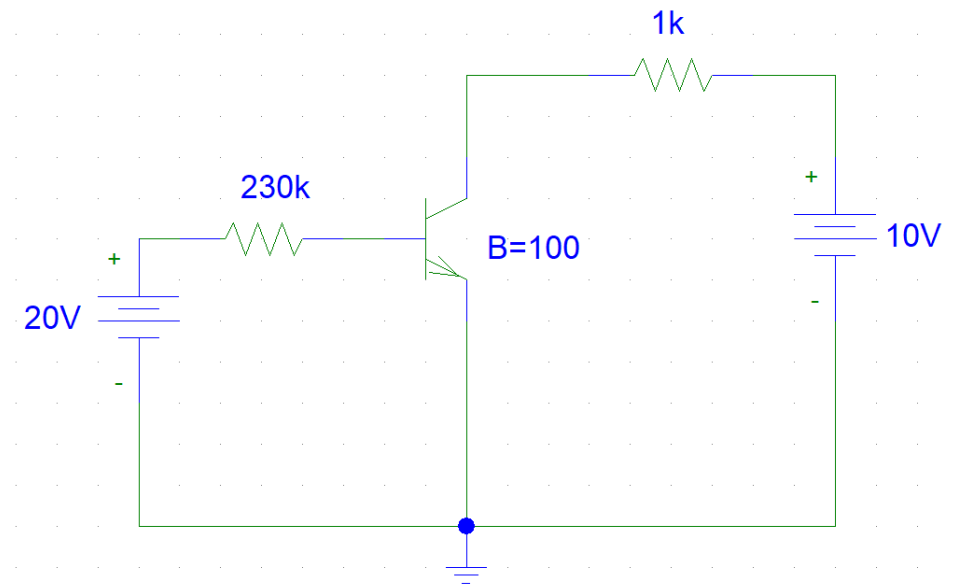
$$V_e = 0$$

$$V_b = 0.7V$$

$$V_c = 10V - 8.39mA \cdot 1k\Omega = 1.61V$$

$$V_{ce} = V_c - V_e = 1.61V$$

Баазын эсэргүүцлийг багасгавал бүх гүйдлүүд ихсэх боловч коллектор, коллектор-эмиттерийн хоорондох хүчдэл багасна.

Транзисторыг загварчилах

Өсгөлтийн коэффициент В-г багасгаж үзье. Баазын гүйдэл өөрчлөгдөхгүй боловч коллектор болон эмиттерийн гүйдэл багасна. Харин коллектор, коллектор-эмиттерийн хоорондох хүчдэл ихэснэ.

$$I_b = (20V - 0.7V) / 230k\Omega = 83.9\mu A$$

$$I_c = 50 * 83.9\mu A = 4.19mA$$

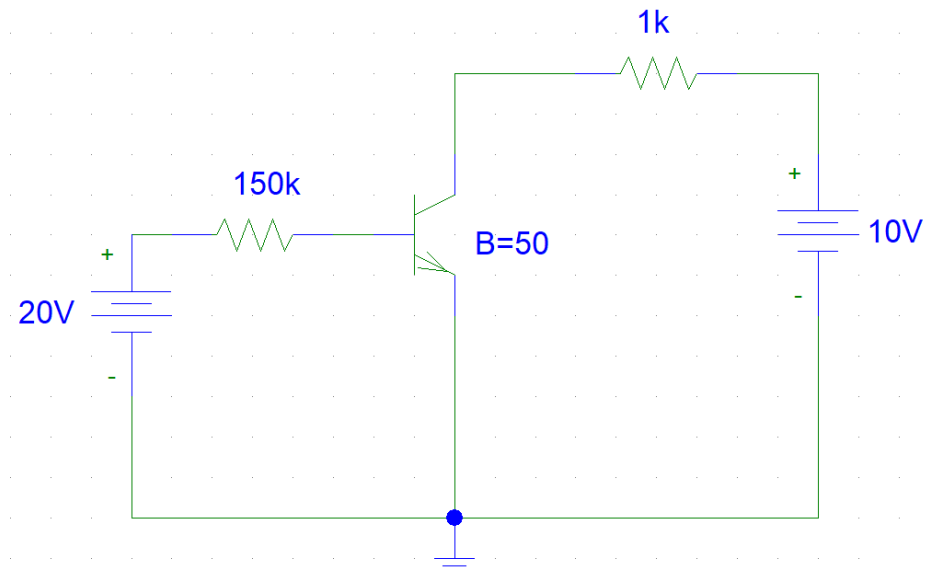
$$I_e = 4.19mA + 83.9\mu A = 4.273mA$$

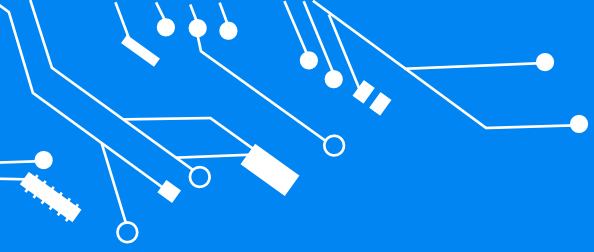
$$V_e = 0$$

$$V_b = 0.7V$$

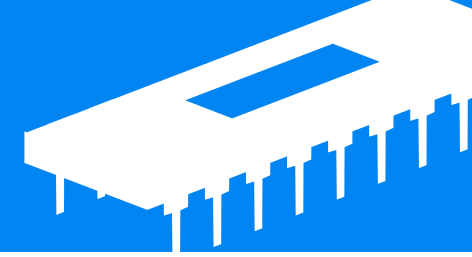
$$V_c = 10V - 4.19mA \cdot 1k\Omega = 5.81V$$

$$V_{ce} = V_c - V_e = 5.81V$$

Транзисторыг загварчилах

Дээрх тооцооллоос коллекторын хүчдлийг ихэсгэвэл ганцхан коллектор эмиттерийн хоорондох хүчдэл ихсэх нь харагдаж байна. Тэгвэл коллекторын эсэргүүцлийн ихэсгэхэд ганцхан коллектор, коллектор-эмиттерийн хоорондох хүчдэл багасна.

Дасгал ажил

- ✓ Өнөөдөр үзсэн хичээлээ ашиглан доорх хэлхээнд тооцоо хийнэ үү.

$$I_b = ?$$

$$I_c = ?$$

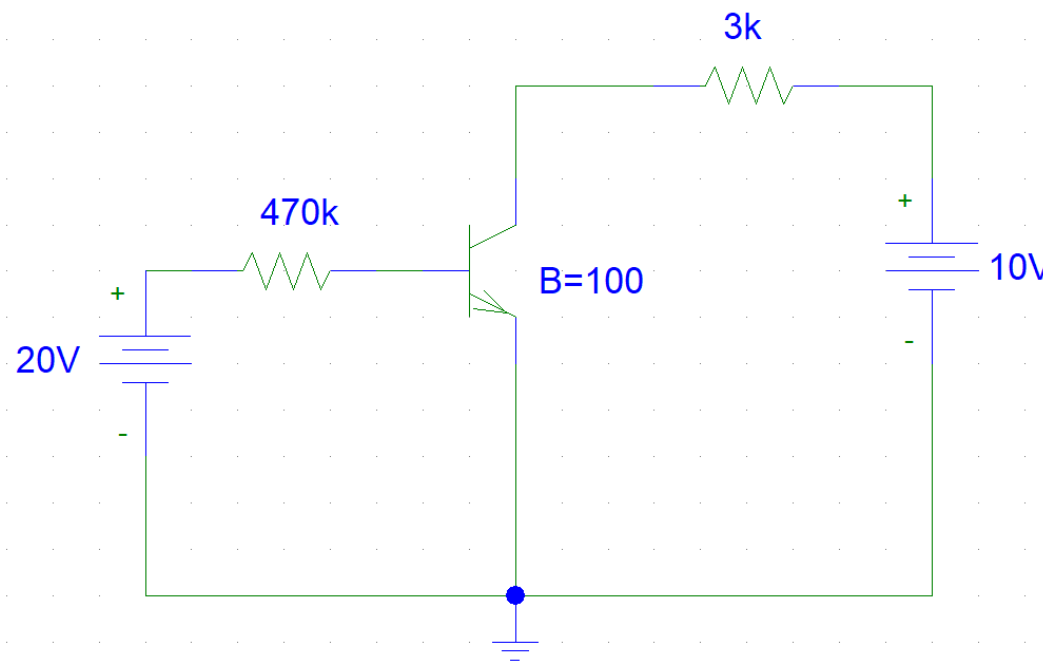
$$I_e = ?$$

$$V_e = ?$$

$$V_b = ?$$

$$V_c = ?$$

$$V_{ce} = ?$$

**THANK YOU FOR
ATTENTION**

**АНХААРАЛ
ХАНДУУЛСАНД
БАЯРЛАЛАА**

Textbook

- ✓ English: Semiconductor devices, Otgonbayar.D/
Bayanjargal.B, Enkhjargal.Ch, 2001
Mongolia: Хагас дамжуулах хэрэгсэл,
Д.Отгонбаяр/Б.Баянжаргал, Ч.Энхжаргал, 2001
- ✓ English: Basics of electronics Rentsendorj.T, Batmunkh.A /
Enkhzul.D, Munkhjargal.G, Amartuvshin.T, 2013
Mongolia:Электроникийн үндэс Т.Рэнцэндорж.,
А.Батмөнх/Д. Энхзул, Г.Мөнхжаргал, Т.Амартүвшин, 2013

Power point template design by
<https://www.free-powerpoint-templates-design.com/computer-hardware-technology-powerpoint-templates>